

Fecr Yayınları: 845

FIKH-I EKBER ŞERHLERİ VE KADER

Murat MEMİŞ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Ağustos 2024

ISBN: 978-625-6602-98-4

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

FIKH-I EKBER ŞERHLERİ
VE
KADER

Murat MEMİŞ

Ankara 2024

Murat MEMİŞ

1970 yılında İzmir’de doğdu. 1988’de Yenişehir Sağlık Meslek Lisesi’nden, 1996’da Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. 1997 senesinde aynı fakültede Kelâm Anabilim Dalına araştırma görevlisi olarak atandı. “Yusuf Ziya Yörükân ve Kelâm Ananındaki Çalışmaları” adlı yüksek lisans tezini 1999’da, “Kâdı Abdülcebbar’da Bilgi Problemi” adlı doktora tezini 2007’de DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde tamamladı. 2012 yılında doçent oldu. Alanıyla ilgili pek çok akademik çalışması bulunmaktadır. Halen DEÜ İlahiyat Fakültesi Kelâm Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaya devam etmektedir.

<https://avesis.deu.edu.tr/murat.memis>

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	9
-------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM

FIKH-I EKBER ŞERHLERİ ve KADERE İMAN	13
1.1. <i>Fıkh-ı Ekber</i>	13
1.2. <i>Fıkh-ı Ekber</i> Şerhleri	18
1.2.1. Mevcut <i>Fıkh-ı Ekber</i> Şerhleri	19
1.2.1.1. Atâ b. Ali el-Cüzcânî	20
1.2.1.2. Ahmed b. Seyfeddin en-Neseî	21
1.2.1.3. İlyâs b. İbrâhîm es-Sinobî	23
1.2.1.4. Eyyûb b. el-Âdil	25
1.2.2.5. Bilinmeyen Müellif	27
1.2.1.6. İshak el-Hakîm er-Rûmî	29
1.2.1.7. Bahâeddinzâde Muhyiddin Muhammed	31
1.2.1.8. Firâkî Abdurrahman Çelebi	33
1.2.1.9. Ebu'l-Müntehâ el-Mağnîsâvî	34
1.2.1.10. Nûreddin Ali b. Sultan el-Kârî	38
1.2.1.11. Muslihuddin	39
1.2.1.12. Muhammed b. Allân Sıddîkî	40
1.2.1.13. Nushî en-Nâzihî el-Fâhimî et-Tarsûnî	41
1.2.1.14. Ali Halîfe b. Muhammed Antalyevî	43
1.2.1.15. Hıbrî Ali Efendi el-Kütâhî Kızılhisarî	45
1.2.1.16. Beyâzizâde Ahmed Efendi	46
1.2.1.17. Bilinmeyen Müellif	47
1.2.1.18. Ali b. Murad el-Ömerî	48
1.2.1.19. Mehmed Emîn b. Mehmed el-Üsküdârî	49
1.2.1.20. Keşfî Ahmed Efendi	50
1.2.1.21. Ebû Ahmedzâde Muhammed Efendi	52
1.2.1.22. Ebû'l-Feth Osmân eş-Şafîî	54
1.2.1.23. Koçhisarîzâde Süleymân Tâlib	54

1.2.1.24. Müftizâde Muhammed Sâdık -----	56
1.2.1.25. Gözübüyükzâde İbrahim Efendi -----	57
1.2.1.26. İbrahim b. Hasan b. İbrahim İşkodravî-----	58
1.2.1.27. Abdülkâdir Ebû Ahmed -----	59
1.2.1.28. Hamza Efendi -----	60
1.2.2. Nüshası Bulunamayan Şerhler-----	60
1.2.3. Bazı Hatalı Kayıtlar -----	61
1.3. Kelam İlmi ve Kadere İman -----	66
1.3.1. Şerhlerde Kelâm İlmine Bakış -----	66
1.3.2. İman Esasları ve Kader -----	73
1.3.2.1. Kadere İman -----	82

İKİNCİ BÖLÜM

İLAHÎ SIFATLAR AÇISINDAN KADER -----	89
2.1. Sıfatların Ezeliliği -----	102
2.2. Zâtî Sıfatlar -----	110
2.2.1. Hayat -----	113
2.2.2. İlim -----	115
2.2.3. İrade -----	122
2.2.4. Kudret -----	135
2.2.5. Tekvîn -----	141
2.3. Fiilî Sıfatlar -----	145
2.4. Yaratma ve Kader -----	159
2.4.1. Yaratma ve Ezelî İlim -----	160
2.4.2. Yoktan Yaratma -----	170
2.4.3. Kazâ ve Kader Kavramları -----	177
2.4.4. Kötülüğün Yaratılması -----	183

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNSAN FİİLLERİ AÇISINDAN KADER -----	187
3.1. İnsanın Yaratılışı -----	187
3.1.1. Fıtrat -----	187
3.1.2. İman ve Küfürden Bağımsız İnsanın Yaratılışı -----	194

3.2. Kulların Fiilleri -----	201
3.2.1. Kesb-----	208
3.2.2. Kulun Kudreti: İstîtâat -----	215
3.2.3. Kulun İradesi: Cüz'î İrade-----	226
3.2.4. Cüz'î İrade ile İlahî İlim-İrade İlişkisi -----	240
3.2.5. İtaat ve Mâsiyet -----	254
3.2.6. Hidâyet ve Dalâlet -----	266
3.2.7. Allah'ın Adaleti -----	280
3.2.8. Güç Yetirilemeyen Teklif-----	290
3.2.9. Şeytan ve İman-----	298
SONUÇ -----	303
KAYNAKÇA -----	309